

w sprawie wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej kierunku zarządzanie prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

§ 1

Na podstawie art. 245 ust. 4 i 5 w zw. z art. 258 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej:

uchyla opinię wyrażoną w uchwale nr 287/2022 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 maja 2022 r. w sprawie oceny programowej na kierunku zarządzanie prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim i wydaje ocenę pozytywną.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię zespołu odwoławczego, uznało, iż argumenty oraz informacje dodatkowe przedstawione we wniosku Politechniki Łódzkiej o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku zarządzanie prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim, uzasadniają zmianę oceny wyrażonej w § 1 uchwały nr 287/2022 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 maja 2022 r.

Pozytywna ocena z okresem obowiązywania skróconym do 2 lat, o której mowa w § 1 przedmiotowej uchwały, została wydana zgodnie z określonymi w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny programowej.

Skrócony okres obowiązywania oceny wynika stąd, iż kryterium: 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się oraz kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się – zostały spełnione częściowo. Pozostałe kryteria zostały spełnione. W efekcie proces kształcenia realizowany na Politechnice Łódzkiej nie w pełni umożliwia studentom kierunku zarządzanie osiągnięcie założonych efektów uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

W § 2 przedmiotowej uchwały Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zidentyfikowało następujące błędy i niezgodności:

W odniesieniu do kryterium 1

1. Zakładane efekty uczenia się nie zostały w pełni dostosowane do Polskiej Ramy Kwalifikacji. W sformułowaniu efektów uczenia się kierunkowych i części modułowych nie zastosowano słownictwa adekwatnego dla PRK zgodnego z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 2218) w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji, tj. dla wiedzy: zna i rozumie, dla umiejętności: potrafi, dla kompetencji społecznych: jest gotów.

Uczelnia w odpowiedzi powołała się na zastosowanie metodologii taksonomii Blooma przy formułowaniu efektów uczenia się i wykorzystanie polecanych tam czasowników operacyjnych. W opinii Uczelni przy formułowaniu efektów uczenia się zgodnie z tą metodologią należy unikać czasowników typu: wie i rozumie, ponieważ trudno zmierzyć sformułowane za ich pomocą efekty uczenia się.

Należy podkreślić, że w/w rozporządzenie określa jednoznacznie charakterystyki efektów uczenia się w trzech kategoriach: wiedzy (zna i rozumie), umiejętności (potrafi) i kompetencji społecznych (jest gotów do). Również wskazane przez Uczelnię jako wzorcowe materiały i publikacje zamieszczone na stronie MEiN (<https://prk.men.gov.pl/>) w sposób jednoznaczny wskazują na stosowanie przyjętej terminologii PRK w opisie efektów uczenia się.

Opisu charakterystyk PRK nie należy więc traktować jedynie jako ułatwienie w definiowaniu kierunkowych efektów uczenia się dla kierunku – czym Uczelnia argumentuje swoje stanowisko, ale jest to akt prawny obowiązujący przy formułowaniu programu studiów w polskich uczelniach.

2. W zapisie sformułowanych efektów uczenia się nie wskazano na zaawansowany (poziom 6), czy pogłębiony (poziom 7) ich charakter. Sformułowane efekty uczenia się dla kierunku zarządzanie, na studiach I stopnia i II stopnia nie mają w pełni odniesienia, zarówno do podstawowych kategorii charakterystyk uczenia się, jak i kategorii opisowych dla poziomów 6 i 7 zgodnych z wymaganiami wynikającymi z w/w rozporządzenia. Analiza kierunkowych efektów uczenia się pokazała, że niektóre z nich są źle klasyfikowane. Generalnie dotyczy to efektów uczenia się z kategorii wiedzy.

Uczelnia w odpowiedzi uznała, że wystąpiły nieprawidłowości, gdyż nie zawsze podkreślono w zapisach, zaawansowany dla studiów I stopnia (poziom 6), czy pogłębiony dla studiów II stopnia (poziom 7) charakter przyjętych efektów uczenia się. Kierunkowe efekty uczenia się łączyły w sobie elementy wiedzy i zarazem umiejętności, w kilku przypadkach będąc zakwalifikowanymi do niewłaściwej kategorii. Uczelnia zadeklarowała, że w kolejnym roku akademickim Rada Kierunku Studiów przebuduje programy studiów na kierunku zarządzanie (studia I i II stopnia) i zdefiniuje efekty uczenia dla każdego z poziomów uwzględniając odpowiednie zaawansowanie poziomu wiedzy oraz jednoznacznie przypisując je do kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

3. W części kart zajęć efekty uczenia się zarówno kierunkowe, jak i określone dla zajęć/grup zajęć nie są przyporządkowane do trzech kategorii tj. wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych.

Uczelnia w odpowiedzi uznaje to zalecenie jako dyskusyjne powołując się na zasady taksonomii Blooma oraz argumentując to brakiem wskazań przez ustawodawcę obowiązku definiowania przypisanych do zajęć efektów uczenia się w trzech kategoriach. Jednakże w czasie wizytacji w uzasadnieniu tego zalecenia przede wszystkim zwrócono uwagę na pomijanie kategorii wiedzy w formułowaniu efektów uczenia się dla zajęć, którym z uwagi na profil ogólnoakademicki i charakter zajęć powinny być przyporządkowane efekty uczenia się właśnie z tej kategorii. Wskazano przy tym szereg zajęć zarówno na I-stopniu (4 przykłady) jak i II-stopniu studiów (6), kluczowych dla kierunku, które realizują efekty uczenia się jedynie z jednej z kategorii tj. umiejętności lub kompetencji społecznych.

Ocena wprowadzenia przez Uczelnię działań naprawczych wymaga kolejnej oceny programowej.

Stanowisko Uczelni

Uczelnia nie zgadza się z zarzutem i wskazuje, że w jej opinii określenia wykorzystane do definicji efektów uczenia się nie naruszają obowiązującego prawa.

1. Uczelnia stoi na stanowisku, że stosowanie wprost i wyłącznie słownictwa „zna i rozumie”, „potrafi”, „jest gotów do” ujętego w PRK nie zawsze pozwala na skuteczną weryfikację efektów uczenia się. Uczelnia uważa, że rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 PRK określa wyłącznie ogólne charakterystyki efektów uczenia się w trzech kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, co w opinii Uczelni nie oznacza, że należy dosłownie stosować określenia zawarte w opisie charakterystyk efektów, tj. w kategorii wiedzy – „zna i rozumie”, w kategorii umiejętności – „potrafi”, a w kategorii kompetencji społecznych – „jest gotów do”.
2. Uczelnia wyjaśnia, że wobec braku jednoznacznych wskazań ustawodawcy w zakresie zawartości sylabusów, oraz obowiązku klasyfikowania efektów uczenia się przypisanych do zajęć do kategorii wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych można uznać, że ustawodawca pozostawił Uczelni swobodę w ich konstruowaniu. Uczelnia informuje, że w obowiązujących w sylabusach, efekty uczenia się przypisane do zajęć zostały zdefiniowane w sposób syntetyczny, łącząc w sobie elementy różnych kategorii (np. wiedzy i umiejętności) i zostało to przyjęte jako powszechna praktyka na Uczelni. Uczelnia zaznacza, że kieruje się założeniem, że wielu przypadkach w ramach zajęć realizowanych w formie wykładu i ćwiczeń, osiągnięcie zapisanych w sylabusie zajęć efektów uczenia się przypisanych do zajęć w zakresie umiejętności (realizowanych na ćwiczeniach), wymaga realizacji efektów w zakresie wiedzy (realizowanych na wykładach), co wydaje się naturalne, bowiem efekty umiejętnościowe np. analizy, syntezy, oceny, w sposób oczywisty wymagają osiągnięcia efektów z kategorii wiedzy.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia stosuje własne charakterystyki odpowiednio na poziomie wiedzy np. „wyjaśnia, identyfikuje, rozpoznaje, wymienia, tłumaczy, klasyfikuje, analizuje, definiuje, rozpoznaje (...)”, na poziomie umiejętności: „wykorzystuje, wybiera, dostrzega, rozwiązuje, proponuje, aplikuje (...)”; na poziomie kompetencji społecznych: „stosuje, przedstawia, śledzi, praktykuje, wartościuje”. Charakterystyki te budzą wątpliwości interpretacyjne np. wykorzystanie charakterystyki „analizuje” wydaje się bardziej adekwatne dla efektów uczenia się na poziomie umiejętności (dokonywanie analizy), niż na poziomie wiedzy stosowanym przez Uczelnię. W zapisie efektów uczenia się nadal nie wskazano na zaawansowany (poziom 6), czy pogłębiony (poziom 7) ich charakter, a w części kart zajęć efekty uczenia się nadal mają zintegrowany charakter, co nie pozwala na ich jednoznaczne przyporządkowanie do trzech kategorii tj. wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych. **Rekomenduje się zatem dokonanie korekty efektów uczenia się dla kierunku zarządzanie zarówno dla studiów I jak i II stopnia w taki sposób, aby nie budziły one wątpliwości interpretacyjnych oraz zmienia się stopień spełnienia kryterium 1 z „częściowo spełnione” na „spełnione”.**

W odniesieniu do kryterium 2

1. Kierunek studiów zarządzanie, przyporządkowany do dziedziny nauk społecznych, nie spełnia warunku uwzględnienia zajęć z dziedziny nauk humanistycznych, którym

przyporządkowano liczbę punktów ECTS nie mniejszą, niż jest to określone w wymaganiach formalnych.

Analiza zajęć w programie studiów wykazała, że na studiach I stopnia występuje pozycja blok humanizujących do wyboru, wśród których ujęto zajęcia: *psychologia, logiczne podstawy myślenia i komunikacji, globalizacja 4.0*, przypisano im po 2 pkt ECTS (student wybiera 1 zajęcia za 2 ECTS z 3 zajęć), na studiach II stopnia nie zidentyfikowano takich zajęć.

W odpowiedzi Uczelnia wyjaśnia, że niewłaściwie wskazano w raporcie samooceny łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych i wpisano w tabeli „nie dotyczy”, co było efektem niewłaściwego zrozumienia zapisu. Wskazano, że na studiach I stopnia student ma do wyboru zajęcia humanizujące: *psychologia, logiczne podstawy myślenia i komunikacji oraz globalizacja 4.0*. każdy za 2 pkt. ECTS, a dodatkowo w programie studiów realizowane są takie zajęcia jak: *prawne i społeczne aspekty zarządzania* (4 pkt. ECTS) czy *kompetencje akademickie* (2 pkt. ECTS), w których również znajdują się treści z zakresu nauk humanistycznych. Na studiach II stopnia realizowany jest blok tematyczny: *etyczne i społeczne aspekty zarządzania w świecie cyfrowym* (6 pkt. ECTS). Ponadto Uczelnia zapowiada, że podczas planowanych zmian w programach studiów kierunku zarządzanie Rada Kierunku rozważy możliwość poszerzenia oferty zajęć humanizujących dla studentów kierunku zarządzanie. Uczelnia przedstawiła również listę zajęć realizowanych przez pracowników Zakładu Humanistyki, które będą propozycją do zaimplementowania do programu studiów na ocenianym kierunku. Powyższe zmiany zostaną wdrożone wraz z opracowaniem nowych programów studiów na rok 2023/2024.

Należy docenić deklaracje Uczelni, jednak stwierdzony stan faktyczny nie został zmieniony i jest niezgodny z przepisami prawa. Nie wszystkie przedstawione przez Uczelnię zajęcia należą do grupy humanistycznych, tj. *psychologia, globalizacja 4.0.*, *prawne i społeczne aspekty zarządzania*, ponadto są to zajęcia do wyboru, a więc nie wyczerpują obowiązku realizacji zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze 5 ECTS.

Ocena wprowadzenia przez Uczelnię działań naprawczych wymaga kolejnej oceny programowej.

Stanowisko Uczelni

Uczelnia dostosowała program studiów na kierunku zarządzanie do zalecenia sformułowanego w odniesieniu do kryterium 2. Uczelnia informuje, że wprowadzone zmiany gwarantują realizację zajęć z dziedziny nauk humanistycznych na studiach I oraz II stopnia w wymiarze 6 pkt ECTS. Po wprowadzonych w programie studiów zmianach, na studiach I stopnia realizowane są następujące zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych: *antropologia kultury* (45/15 sem. 1, 4 ECTS); *historia rozwoju człowieka* (do wyboru, 15/15 sem. 2, 2 ECTS); *filozofia – w poszukiwaniu mądrości* (15/15 sem. 2, 2 ECTS) oraz na II stopniu: *technohumanistyka* (8/16 sem. 1, 6 ECTS). Uczelnia przedłożyła karty zajęć oraz stosowną uchwałę senatu wraz z opinią Wydziałowej Rady Samorządu Wydziału Organizacji i Zarządzania.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia dostosowała program studiów zgodnie z zaleceniami a tym samym skutecznie zrealizowała działania naprawcze, co daje podstawę do **zmiany stopnia spełnienia kryterium 2 z „częściowo spełnione” na „spełnione”**.

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej zobowiązało Uczelnię wymienioną w § 1 do realizacji następujących zaleceń:

W odniesieniu do kryterium 1:

1. Zaleca się dokonanie korekty efektów uczenia się dla kierunku zarządzanie zarówno dla studiów I, jak i II stopnia i dostosowanie ich w zakresie terminologii do podstawowych kategorii opisowych dla poziomów 6 i 7 PRK, zgodnej z wymaganiami wynikającymi z przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji.
2. Zaleca się przyporządkowanie efektów uczenia się dla wszystkich zajęć do trzech kategorii opisowych tj. wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych.
3. Zaleca się wdrożenie skutecznych działań projakościowych w celu zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych błędów i nieprawidłowości w przyszłości.

W odniesieniu do kryterium 2:

Zaleca się ujęcie w programie studiów zajęć z dziedziny nauk humanistycznych w wymiarze nie mniejszym niż 5 punktów ECTS.

Stanowisko Uczelni

Uczelnia nie zgadza się z zarzutami sformułowanymi w odniesieniu do kryterium 1. Uczelnia wyjaśnia, że na przestrzeni ostatnich lat podejmowała i podejmuje wysiłki w celu doskonalenia programu studiów na kierunku zarządzanie. Uczelnia wskazuje, że w odpowiedzi na Raport PKA przedstawiła zestaw działań projakościowych już zrealizowanych i planowanych do realizacji przez: Radę Kierunku Studiów Zarządzanie i Inżynierii Zarządzania – 4 działania, oraz przez Uczelnię – 4, które zostały zaakceptowane przez PKA. Uczelnia wyjaśnia, że jednym z już podjętych przez RKS kierunków działań projakościowych jest staranne przeanalizowanie otrzymanych wniosków i uwag PKA, zmierzających m.in. ku udoskonaleniu zestawu efektów uczenia się z dbałością o jednolitą i bardziej jednoznaczną dla właściwych poziomów PRK terminologię. Uczelnia informuje, że zrealizowała zalecenie sformułowane w odniesieniu do kryterium 2.

Stanowisko Prezydium PKA

Uczelnia skutecznie zrealizowała zalecenie sformułowane dla kryterium 2, nie zrealizowała natomiast zaleceń odnoszących się do kryterium 1, stąd rekomenduje się dokonanie korekty efektów uczenia się dla kierunku zarządzanie zarówno dla studiów I jak i II stopnia w taki sposób, aby nie budziły wątpliwości interpretacyjnych.

Biorąc pod uwagę, iż obecnie kryteria 1 i 2 zostały „spełnione”, Prezydium stwierdza, że spełnione zostały warunki do wydania pozytywnej oceny jakości kształcenia na kierunku zarządzanie prowadzonego na Politechnice Łódzkiej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim.

§ 2

Z uwagi na zaistnienie okoliczności przewidzianych w pkt 3.2 załącznika nr 3 do Statutu powtórne postępowanie oceniające kierunku zarządzanie na uczelni wymienionej w § 1 nastąpi w roku akademickim 2027/2028.

§ 3

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Edukacji i Nauki,
2. Rektor Politechniki Łódzkiej.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

z up. Przewodniczącego
Polskiej Komisji Akredytacyjnej
Podpisano podpisem kwalifikowanym w dniu
29.06.2022
Maria Próchnicka